

Nâng cao chất lượng giáo dục quốc phòng, an ninh cho học sinh, sinh viên trong tình hình hiện nay

Nguyễn Thanh Chương

Email: nguyenthanchuong7898@gmail.com
Trưởng Sĩ quan Pháo binh
Thanh Mỹ, thị xã Sơn Tây, Hà Nội, Việt Nam

TÓM TẮT: *Nâng cao chất lượng giáo dục quốc phòng, an ninh cho học sinh, sinh viên, đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc là một tất yếu trong sự nghiệp cách mạng ở nước ta. Quá trình nâng cao chất lượng giáo dục quốc phòng, an ninh cho học sinh, sinh viên chịu sự tác động bởi đội ngũ giảng viên giảng dạy quốc phòng, an ninh; nội dung, chương trình giáo dục quốc phòng, an ninh; cơ sở vật chất kĩ thuật của môi trường giáo dục; tính tích cực, chủ động của người học. Để nâng cao chất lượng giáo dục quốc phòng, an ninh cho học sinh, sinh viên, cần: xây dựng đội ngũ giảng viên đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới; đổi mới nội dung, chương trình giáo dục quốc phòng, an ninh theo hướng tích hợp kiến thức đa chuyên ngành; quan tâm đầu tư trang thiết bị phục vụ nhiệm vụ giáo dục quốc phòng, an ninh; xây dựng ý thức trách nhiệm cho học sinh, sinh viên trong học tập quốc phòng, an ninh.*

TỪ KHÓA: **Giáo dục quốc phòng, học sinh sinh viên, quốc phòng và an ninh.**

→ Nhận bài 19/3/2023 → Nhận bài đã chỉnh sửa 31/3/2023 → Duyệt đăng 15/5/2023.

DOI: <https://doi.org/10.15625/2615-8957/12310505>

1. Đặt vấn đề

Giáo dục quốc phòng, an ninh cho các đối tượng nói chung, học sinh, sinh viên nói riêng là nhiệm vụ quan trọng nhằm hiện thực hoá chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách và luật pháp Nhà nước về xây dựng nền quốc phòng toàn dân, thế trận an ninh nhân dân. Kết quả giáo dục quốc phòng, an ninh cho học sinh, sinh viên chính là nhận thức và năng lực của họ trong thực hiện nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc.

Trong những năm qua, công tác giáo dục quốc phòng, an ninh cho học sinh, sinh viên đã được triển khai thực hiện nghiêm túc, ngày càng đi vào chiều sâu và đạt kết quả tích cực. Tuy nhiên, trong tình hình hiện nay, sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc đứng trước cơ hội, thách thức đan xen: tranh chấp chủ quyền lãnh thổ, biển đảo diễn biến phức tạp; cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0 tác động mạnh mẽ tới quốc phòng, an ninh của đất nước theo cả chiều hướng tích cực và tiêu cực; những thành tựu vượt trội của khoa học kĩ thuật đã tạo ra nhiều loại vũ khí công nghệ cao, làm xuất hiện các hình thái chiến tranh mới. Bên cạnh đó, các thế lực thù địch ráo riết chống phá cách mạng nước ta với âm mưu, thủ đoạn ngày càng tinh vi... Từ thực tế trên, việc nâng cao chất lượng giáo dục quốc phòng, an ninh cho học sinh, sinh viên đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc là một việc làm cần thiết trong tình hình hiện nay.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Tính tất yếu nâng cao chất lượng giáo dục quốc phòng, an ninh cho học sinh, sinh viên

a. Xuất phát từ đường lối quốc phòng, an ninh của Đảng, Nhà nước trong sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc

Quốc phòng là công cuộc giữ nước bằng sức mạnh tổng hợp của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân, của cả dân tộc. Xây dựng nền quốc phòng toàn dân là chủ trương chiến lược, xuyên suốt của Đảng và Nhà nước, nhằm tăng cường sức mạnh phòng thủ, bảo vệ vững chắc Tổ quốc trong mọi tình huống. Đại hội XIII của Đảng xác định: “Giữ vững độc lập, tự chủ; tăng cường tiềm lực quốc phòng, an ninh; nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động đối ngoại, hội nhập quốc tế; kiên quyết, kiên trì bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ, biển, đảo, vùng trời; giữ vững môi trường hoà bình, ổn định để phát triển đất nước” [1]. Đây là quan điểm nhất quán, tạo cơ sở quan trọng cho Nhà nước, cả hệ thống chính trị, toàn dân và toàn quân xác định và thực hiện có hiệu quả nhiệm vụ củng cố quốc phòng, an ninh theo chức năng, nhiệm vụ của mình.

Quốc phòng và an ninh quan hệ chặt chẽ, thống nhất trong mục tiêu bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa. Việc xây dựng lực lượng và thế trận của nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân trước hết và trên hết phải bắt đầu từ việc xây dựng nhân tố con người, trong đó có đối tượng học sinh, sinh viên. Vì vậy, nâng cao chất lượng giáo dục quốc phòng, an ninh cho học sinh, sinh viên chính là một trong những khâu quan trọng nhằm

chuẩn bị nhân tố con người cho sự nghiệp xây dựng quốc phòng, an ninh của đất nước.

Mặt khác, sức mạnh bảo vệ Tổ quốc là sức mạnh tổng hợp; củng cố quốc phòng, an ninh, bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa là sự nghiệp chung của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân, của cả hệ thống chính trị, dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam như Đại hội XIII đã khẳng định: “Củng cố quốc phòng, an ninh, bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa là nhiệm vụ trọng yếu, thường xuyên của Đảng, Nhà nước, hệ thống chính trị và toàn dân, trong đó Quân đội Nhân dân và Công an Nhân dân là nòng cốt” [2]. Vì vậy, bên cạnh xây dựng nòng cốt cho sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc, cần phải quan tâm giáo dục quốc phòng, an ninh cho các lực lượng còn lại, trong đó có học sinh, sinh viên ở các cơ sở giáo dục, đào tạo trong tình hình hiện nay.

b. Xuất phát từ vai trò của học sinh, sinh viên trong sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc

Học sinh, sinh viên là những người trẻ, khỏe, có trình độ, kiến thức khoa học, nhiệt huyết với công việc, sống có mục đích, lí tưởng và đang dần tiếp cận, làm chủ sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc mà Đảng, Nhà nước và Nhân dân giao phó. Họ chính là những chủ nhân tương lai giàu trí tuệ, tài năng của nước nhà. Trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, bằng khối óc và bàn tay của mình, học sinh, sinh viên có thể tham gia vào nhiều nhiệm vụ, nhiều lĩnh vực khác nhau. Họ vừa là lực lượng trực tiếp chiến đấu bảo vệ quê hương, Đất nước, đồng thời cũng có thể là nhà hoạch định đường lối, chính sách, người chỉ huy quân sự trên chiến trường... Vì vậy, phát huy vai trò của học sinh, sinh viên trong sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc vừa là yêu cầu, vừa là biện pháp đối với nhiệm vụ xây dựng quốc phòng, an ninh trong tình hình hiện nay.

Bên cạnh mặt tích cực, theo chiều ngược lại, học sinh, sinh viên là những người đang ở lứa tuổi bông bột, tiếp nhận thông tin ít chọn lọc, dễ bị ảnh hưởng, lôi kéo, kích động bởi những tác động bên ngoài trong khi vốn sống và vốn hiểu biết chính trị còn hạn chế. Điều đó đã tạo ra một “khoảng trống” kiến thức cần được lấp đầy trong họ. Nếu không lấp đầy “khoảng trống” ấy bằng những tri thức khoa học, bằng mục tiêu, lí tưởng của Đảng, chủ nghĩa yêu nước thì có thể các thói hư, tật xấu sẽ tràn vào và trở thành vốn sống nguy hiểm, ảnh hưởng đến sự hình thành và phát triển nhân cách ở họ. Đây cũng là lí do cần phải trang bị kịp thời, đầy đủ những kiến thức quốc phòng, an ninh cho học sinh, sinh viên bên cạnh những tri thức khoa học khác. Làm tốt điều này một mặt sẽ góp phần hình thành ở họ “chất đẽ kháng” trước những cám dỗ nguy hiểm của môi trường xã hội, mặt khác trang bị cho họ những phẩm chất cần thiết của một người công dân trước trách nhiệm, nghĩa

vụ của mình đối với nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc.

Để phát huy vai trò của học sinh, sinh viên trong nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc, trước hết cần giáo dục cho họ mục tiêu lí tưởng của Đảng, lòng yêu nước, ý thức trách nhiệm với nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa. Phải huấn luyện để hình thành ở họ năng lực làm chủ vũ khí, kĩ năng chiến đấu và khả năng thích ứng với mọi điều kiện, hoàn cảnh khốc liệt của chiến tranh. Những vấn đề trên chính là nội dung cốt lõi của chương trình giáo dục quốc phòng, an ninh cho đối tượng học sinh, sinh viên trong các nhà trường. Vì vậy, nâng cao chất lượng giáo dục quốc phòng, an ninh là điều kiện tất yếu để phát huy vai trò của họ đối với nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc.

c. Từ sự tác động mạnh mẽ của khoa học công nghệ đối với nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc trong tình hình hiện nay

Cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0 đã và đang tác động một cách mạnh mẽ, sâu sắc đến mọi lĩnh vực của quốc phòng, an ninh, tạo ra các hệ thống vũ khí thế hệ mới mang tính đột phá với những tính năng ưu việt như: vũ khí năng lượng, gen sinh học, rô-bốt tác chiến... làm xuất hiện các hình thái chiến tranh và phương thức tác chiến mới. Cuộc Cách mạng khoa học công nghệ 4.0 cũng làm thay đổi quan niệm về bảo vệ Tổ quốc như bảo vệ Tổ quốc từ sớm, từ xa, bảo vệ cả trên không gian mạng. Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XII khẳng định: “Có kế sách ngăn ngừa các nguy cơ chiến tranh, xung đột từ sớm, từ xa. Chủ động phòng ngừa phát hiện sớm và triệt tiêu các nhân tố bất lợi nhất là các nhân tố bên trong có thể gây ra đột biến” [3].

Để thích ứng với phương thức tác chiến mới và làm chủ các loại vũ khí công nghệ cao, đòi hỏi người chiến sĩ không chỉ là người lính chiến đơn thuần mà còn phải là những người có kiến thức về khoa học công nghệ. Không ai có thể đảm nhiệm vai trò kép đó tốt hơn đối tượng học sinh, sinh viên, những người đang tiếp thu tri thức khoa học công nghệ hiện đại dưới mái trường xã hội chủ nghĩa. Để những “kĩ sư công nghệ” trong tương lai là người chiến sĩ giỏi trên chiến tuyến, các chủ thể tổ chức giáo dục cần thiết phải đổi mới nội dung, hình thức, nâng cao chất lượng giáo dục quốc phòng, an ninh, phù hợp với đặc điểm, vị trí, vai trò của học sinh, sinh viên đối với sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc.

d. Xuất phát từ sự chống phá của các thế lực thù địch trên mặt trận tư tưởng hiện nay

Chống phá độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam là mục tiêu xuyên suốt của các thế lực thù địch với âm mưu, thủ đoạn ngày càng tinh vi. Chúng xác định chống phá trên lĩnh vực tư tưởng chính trị là khâu đột phá, giữ vai trò quan trọng hàng đầu, là con đường ngắn nhất dẫn tới sự xói mòn về niềm tin với Đảng, với chế độ xã hội chủ nghĩa. Đối tượng chống phá, tập trung

vào các thế hệ học sinh, sinh viên, những người giữ vai trò là tương lai của đất nước nhưng tuổi còn trẻ, vốn sống chưa nhiều, bản lĩnh và nhân quan chính trị còn hạn chế, chưa có khả năng phân biệt đúng sai trước các quan điểm chính trị phức tạp. Họ dễ bị kích động, lôi kéo vào những hoạt động chống phá Đảng, Nhà nước mà không nhận thức được hành vi sai trái của mình. Vì vậy, cần nâng cao chất lượng giáo dục quốc phòng, an ninh cho học sinh, sinh viên để họ là những người công dân vừa “hồng”, “vừa chuyên” của đất nước, có nhân quan chính trị sắc bén, có khả năng phát hiện và đấu tranh hiệu quả với những quan điểm sai trái, không bị sa ngã trước các âm mưu, thủ đoạn mua chuộc của các thế lực thù địch trong nỗ lực chống phá sự nghiệp cách mạng của Đảng, Nhà nước và Nhân dân. Đây là lí do cần nâng cao chất lượng giáo dục quốc phòng, an ninh cho đối tượng học sinh, sinh viên trong cuộc đấu tranh tư tưởng của Đảng hiện nay.

2.2. Những nhân tố tác động đến chất lượng giáo dục quốc phòng, an ninh cho học sinh, sinh viên

a. Chất lượng giáo dục quốc phòng, an ninh cho học sinh, sinh viên phụ thuộc vào đội ngũ giảng viên giảng dạy quốc phòng, an ninh tại các cơ sở giáo dục

Chất lượng giáo dục quốc phòng, an ninh cho học sinh, sinh viên phụ thuộc vào nhiều yếu tố, trong đó đội ngũ giảng viên giảng dạy quốc phòng, an ninh là yếu tố giữ vai trò nòng cốt trực tiếp quyết định. Khi nói về vai trò của người thầy đối với sự nghiệp giáo dục, Hồ Chí Minh khẳng định: “Nhiệm vụ của giáo dục là rất quan trọng và vẻ vang, vì nếu không có thầy giáo thì không có giáo dục. Không có giáo dục, không có cán bộ thì cũng không nói gì đến kinh tế, văn hóa” [4]. Trong phương hướng, nhiệm vụ nhiệm kỳ Đại hội XIII và những năm tiếp theo, Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng xác định: “Nâng cao chất lượng đội ngũ nhà giáo và cán bộ quản lí giáo dục là khâu then chốt” [5].

Với trình độ chuyên môn và kĩ năng sư phạm của mình, giảng viên giảng dạy quốc phòng, an ninh trang bị những tri thức cần thiết về khoa học quân sự, hình thành năng lực thực hành kĩ, chiến thuật chiến đấu cho học sinh, sinh viên trong quá trình thực hiện nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc. Thông qua các buổi lên lớp tập trung của đội ngũ cán bộ, giảng viên, học sinh, sinh viên được tiếp cận nguồn tri thức khoa học quân sự một cách trực tiếp, tập trung và hiệu quả từ người thầy của mình để làm cơ sở cho quá trình hình thành năng lực chiến đấu. Cơ sở hình thành các kĩ năng, chiến thuật cho học sinh, sinh viên cũng là các giờ huấn luyện thực hành của đội ngũ cán bộ, giảng viên. Đội ngũ cán bộ giảng dạy quốc phòng, an ninh là những người chịu trách nhiệm từ mục đích, yêu cầu, nội dung... đến phương pháp giảng dạy

quốc phòng, an ninh cho học sinh, sinh viên. Họ cũng là người chịu trách nhiệm về trình độ nhận thức và năng lực thực hành của học sinh, sinh viên sau mỗi khoá học.

Mặt khác, với phẩm chất chính trị, đạo đức lối sống của mình, đội ngũ cán bộ, giảng viên giảng dạy quốc phòng, an ninh còn là mẫu hình của lòng trung thành vô hạn với mục tiêu lí tưởng của Đảng với Tổ quốc, với Nhân dân để các thế hệ học sinh, sinh viên noi theo. Giáo dục nhân cách cho người học không gì thiết thực bằng chính nhân cách của người thầy. Hồ Chủ tịch đã khẳng định: “Một tấm gương sống còn hơn một nghìn bài diễn văn tuyên truyền” [6]. Vì vậy, chất lượng giáo dục quốc phòng, an ninh cho học sinh, sinh viên chịu sự quy định chặt chẽ trước hết bởi đội ngũ giảng viên giảng dạy kiến thức quốc phòng, an ninh.

b. Chất lượng giáo dục quốc phòng, an ninh cho học sinh, sinh viên phụ thuộc vào chương trình, nội dung giáo dục quốc phòng, an ninh

Trong học tập quốc phòng, an ninh, việc lĩnh hội tri thức khoa học quân sự của học sinh, sinh viên có thể bằng nhiều con đường khác nhau, trong đó thông qua hoạt động nhận thức được thực hiện bởi chương trình, nội dung giáo dục quốc phòng, an ninh là con đường ngắn nhất, tập trung nhất, hiệu quả nhất, trực tiếp trang bị cho họ tri thức khoa học quân sự một cách đầy đủ và hệ thống. Giữa hoạt động giáo dục quốc phòng, an ninh và tri thức khoa học quân sự của học sinh, sinh viên có mối quan hệ chặt chẽ với nhau. Đây là mối quan hệ giữa mục đích và phương tiện khi giáo dục quốc phòng, an ninh là phương tiện để hướng tới mục đích, là hình thành tri thức khoa học quân sự cho học sinh, sinh viên. Chất lượng giáo dục quốc phòng, an ninh càng cao, tính hiệu quả càng lớn thì tri thức khoa học quân sự của học sinh, sinh viên càng phát triển và theo chiều ngược lại, tri thức khoa học quân sự được nâng cao sẽ tạo điều kiện thuận lợi để phát huy tính hiệu quả của công tác giáo dục quốc phòng, an ninh. Từ những vấn đề trên, có thể khẳng định, kiến thức quốc phòng, an ninh của học sinh, sinh viên gắn bó chặt chẽ và được trực tiếp quy định bởi nội dung, chương trình giáo dục quốc phòng, an ninh của cơ sở đào tạo. Nội dung, chương trình giáo dục quốc phòng, an ninh tác động đến quá trình hình thành tri thức khoa học quân sự của học sinh, sinh viên diễn ra theo hai chiều hướng hoặc là thúc đẩy, hoặc là kìm hãm. Nếu chương trình, nội dung giáo dục quốc phòng, an ninh cân đối, hài hòa; tri thức khoa học quân sự sát với đặc điểm nhiệm vụ của đối tượng học sinh, sinh viên, phản ánh đúng điều kiện hoàn cảnh thực tiễn sẽ làm cho hàm lượng tri thức khoa học quân sự của học sinh, sinh viên ngày càng cao, kiến thức về quốc phòng, an ninh của họ sẽ ngày càng sâu sắc hơn và ngược lại, sự mất cân đối giữa hàm lượng tri thức khoa học quân sự với nội dung kiến thức khác sẽ kìm hãm sự

hình thành, phát triển tri thức khoa học quân sự của học sinh, sinh viên.

c. Chất lượng giáo dục quốc phòng, an ninh cho học sinh, sinh viên phụ thuộc vào cơ sở vật chất phục vụ nhiệm vụ giáo dục quốc phòng, an ninh

Giữa cơ sở vật chất phục vụ nhiệm vụ giáo dục quốc phòng, an ninh và mức độ nhận thức, ý chí, tình cảm, tinh thần trách nhiệm của học sinh, sinh viên trong quá trình học tập có mối quan hệ chặt chẽ với nhau. Cơ sở vật chất phục vụ nhiệm vụ giáo dục quốc phòng, an ninh là nguồn gốc hình thành nhận thức, tình cảm, tinh thần trách nhiệm của học sinh, sinh viên. Ngược lại, nhận thức, tình cảm, tinh thần trách nhiệm của học sinh, sinh viên là điều kiện nâng cao cơ sở vật chất phục vụ nhiệm vụ giáo dục quốc phòng, an ninh. Vì vậy, quá trình giáo dục quốc phòng, an ninh cho học sinh, sinh viên, muốn nâng cao nhận thức, phát huy ý thức tự giác, tinh thần trách nhiệm cho họ trong quá trình học tập, các chủ thể quản lý giáo dục cần quan tâm chăm lo đến cơ sở vật chất, điều kiện học tập cho đối tượng này. Nếu được học tập trong môi trường có cơ sở vật chất đầy đủ ở người học sẽ tự hình thành cho mình tinh thần trách nhiệm, ý thức tự giác tương ứng trong học tập và ngược lại, nếu học tập trong điều kiện thiếu thốn về cơ sở vật chất sẽ khó có thể “kích hoạt” được ý thức trách nhiệm của người học, ảnh hưởng trực tiếp đến kết quả tiếp thu kiến thức, làm nảy sinh tâm lý “buông tuồng”, thái độ thờ ơ, thiếu trách nhiệm đối với việc học tập.

Mặt khác, cơ sở vật chất phục vụ cho nhiệm vụ giáo dục quốc phòng, an ninh ở đây còn là phương tiện, vũ khí trang bị kỹ thuật phục vụ nhiệm vụ huấn luyện chiến đấu. Trong quá trình học tập, nếu học sinh, sinh viên được thực hành với hệ thống vũ khí trang bị kỹ thuật đầy đủ sẽ giúp cho họ phát huy được phương pháp nhận thức trực quan để nâng cao hiệu quả luyện tập thực hành chiến đấu. Thực tế cho thấy, trong quá trình học tập, nếu giảng viên chỉ dẫn điểm bắn trúng trên mục tiêu bằng mô hình cụ thể sẽ giúp cho học sinh, sinh viên nhận thức một cách dễ dàng hơn so với việc nhận thức điểm bắn trúng đó trên mục tiêu trong trí tưởng tượng. Vì vậy, để nâng cao chất lượng giáo dục quốc phòng, an ninh cho học sinh, sinh viên, cần chú ý đầu tư về cơ sở vật chất kỹ thuật. Chăm lo cơ sở vật chất phục vụ giáo dục quốc phòng, an ninh còn là điều kiện để phát huy tính tích cực, chủ động của học sinh, sinh viên trong học tập.

d. Chất lượng giáo dục quốc phòng, an ninh cho học sinh, sinh viên phụ thuộc vào tính tích cực chủ động của người học

Quá trình hình thành kiến thức quốc phòng, an ninh của học sinh, sinh viên phụ thuộc vào cả điều kiện khách quan và nhân tố chủ quan, trong đó nhân tố chủ quan có ý nghĩa quyết định. Những tri thức khoa học quân sự và năng lực thực tiễn chiến đấu của học sinh, sinh viên

chỉ tồn tại bền vững và được củng cố, phát triển ở mỗi người khi họ thực sự mong muốn tiếp nhận, chuyển hoá nó thành nhu cầu, động cơ, mục đích của chính mình. Do đó, để hình thành kiến thức quốc phòng, an ninh, đòi hỏi học sinh, sinh viên phải huy động tối đa những nhân tố chủ quan nhằm chiếm lĩnh tri thức khoa học quân sự, nỗ lực vượt qua mọi khó khăn, gian khổ trong luyện tập để hình thành các kỹ năng chiến đấu cần thiết.

Chiếm lĩnh tri thức khoa học quân sự là một quá trình gian nan, vất vả, vì vậy đòi hỏi sự nỗ lực của học sinh, sinh viên. Mặt khác, lĩnh vực hoạt động quân sự luôn tiềm ẩn những yếu tố ngẫu nhiên, biến động đầy bất ngờ. Vì thế, trong quá trình học tập, rèn luyện, học sinh, sinh viên cần phải phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo, sự nỗ lực cố gắng, tự đặt ra những yêu cầu cao và quyết tâm thực hiện những yêu cầu đó. Có như vậy, kết quả học tập mới đáp ứng được yêu cầu nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa trong bối cảnh có nhiều diễn biến phức tạp hiện nay.

2.3. Một số biện pháp nâng cao chất lượng giáo dục quốc phòng và an ninh cho học sinh, sinh viên trong tình hình hiện nay

a. Xây dựng đội ngũ giảng viên giáo dục quốc phòng, an ninh đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới

Với hình thức, phương pháp giáo dục quốc phòng, an ninh phổ biến trong các nhà trường hiện nay, đội ngũ giảng viên giảng dạy quốc phòng, an ninh là nhân tố cơ bản quyết định đến chất lượng giáo dục quốc phòng, an ninh cho đối tượng học sinh, sinh viên. Vì vậy, để nâng cao chất lượng giáo dục quốc phòng, an ninh cho học sinh, sinh viên, cần phải xây dựng đội ngũ giảng viên giảng dạy giáo dục quốc phòng, an ninh đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới.

Nội dung xây dựng trước hết cần tập trung vào phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống. Đội ngũ giảng viên giáo dục quốc phòng, an ninh phải là những người có trình độ giác ngộ chính trị, có tinh thần trách nhiệm cao; Nhân quan chính trị sắc bén, có khả năng phát hiện và đấu tranh hiệu quả với quan điểm sai trái của các thế lực thù địch; Có nhận thức tốt về nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới; Tuyệt đối trung thành với Đảng, Tổ quốc, Nhân dân; Bản lĩnh chính trị vững vàng, không dao động trước mọi biến cố của thời cuộc; Luôn vượt qua mọi khó khăn gian khổ để hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao. Đội ngũ giảng viên còn phải là những người có kiến thức về khoa học quân sự, tinh thông nghiệp vụ, thành thạo kỹ thuật, chiến thuật; Kỹ năng sư phạm tốt, có năng lực tổ chức huấn luyện và thực hành chỉ huy chiến đấu với các hình thức chiến thuật đa dạng, phức tạp.

Quá trình tuyển chọn đội ngũ giảng viên giảng dạy quốc phòng, an ninh cần sử dụng nguồn nhân lực từ các cơ sở đào tạo chuyên nghiệp trong hệ thống nhà

trường quân đội. Những người được đào tạo một cách bài bản, chuyên nghiệp về kiến thức quốc phòng, an ninh, có đầy đủ phẩm chất, năng lực, vốn thực tiễn quân sự để hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ được giao. Thường xuyên mở các lớp tập huấn nghiệp vụ cho đội ngũ giảng viên để nâng cao trình độ kiến thức và năng lực thuộc lĩnh vực công tác của họ. Quan tâm đưa đội ngũ giảng viên quốc phòng, an ninh đi đào tạo các lớp nâng cao ở các học viện, nhà trường trong và ngoài quân đội. Chăm lo kịp thời chế độ chính sách, đáp ứng nguyện vọng chính đáng để đội ngũ giảng viên quốc phòng, an ninh an tâm công tác, chuyên tâm vào chức trách, nhiệm vụ của mình.

b. Đổi mới nội dung, chương trình giảng dạy kiến thức quốc phòng, an ninh theo hướng tích hợp kiến thức đa chuyên ngành Khoa học xã hội và nhân văn

Thực tế cho thấy, môi trường quân sự là một lĩnh vực hoạt động đòi hỏi cường độ vận động cao, tiêu tốn nhiều sức lực, rất dễ gây tâm lí chán nản cho người học. Vì vậy, cần thiết phải tạo ra sự lôi cuốn của môn học, khoá học đối với học sinh, sinh viên là một đòi hỏi tất yếu của quá trình giảng dạy quốc phòng, an ninh. Một trong những biện pháp để đạt được điều đó chính là đổi mới nội dung, chương trình giảng dạy quốc phòng, an ninh theo hướng tích hợp kiến thức đa chuyên ngành khoa học xã hội và nhân văn. Việc tích hợp kiến thức các môn khoa học xã hội và nhân văn vào quá trình giáo dục quốc phòng, an ninh một mặt khắc phục sự nhàm chán của chương trình giáo dục, mặt khác đáp ứng được nhu cầu nhận thức của người học, giúp họ mở mang kiến thức “học một biết mười”.

Quá trình xây dựng nội dung, chương trình giảng dạy quốc phòng, an ninh, các chủ thể cần lồng ghép đan xen một lượng kiến thức nhất định các môn thuộc lĩnh vực khoa học xã hội và nhân văn bên cạnh kiến thức khoa học quân sự. Những kiến thức đó sẽ góp phần hun đúc lòng tự tôn dân tộc, khơi dậy niềm tự hào của học sinh, sinh viên về những truyền thống quý báu của Đảng, Nhà nước và Nhân dân ta, qua đó góp phần xây dựng ý thức trách nhiệm đúng đắn đối với nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc, tạo sự say mê trong học tập cho học sinh, sinh viên. Về hình thức, việc tích hợp kiến thức chuyên ngành Khoa học xã hội và nhân văn trong quá trình giảng dạy quốc phòng, an ninh phải được thực hiện một cách linh hoạt; Có thể được lồng ghép đan xen trong những giờ giảng, tiết giảng thuộc các môn khoa học quân sự, hoặc xây dựng thành một chuyên đề riêng một cách phù hợp với chương trình giáo dục quốc phòng, an ninh, có thể là những câu chuyện chiến đấu, những tấm gương anh dũng trong lịch sử vệ quốc của dân tộc được kể trong giờ giải lao bởi đội ngũ giảng viên...

c. Quan tâm đầu tư trang thiết bị phục vụ nhiệm vụ giảng dạy quốc phòng, an ninh

Kết quả giảng dạy quốc phòng, an ninh cho học sinh,

sinh viên không chỉ dừng lại ở việc họ nắm vững kiến thức cơ bản và thuần thục các động tác trong chiến đấu mà còn là bản lĩnh trên chiến trường, sự vững vàng về tinh thần trước sự cam go, ác liệt của chiến tranh. “Trong mọi cuộc chiến tranh, rốt cuộc thắng lợi đều tùy thuộc vào tinh thần của quân chúng đang đổ máu trên chiến trường” - V. Lênin [7]. Bản lĩnh chiến đấu và sự vững vàng về tinh thần của học sinh, sinh viên chỉ có thể được hình thành thông qua môi trường hoạt động thực tiễn sát với tình huống chiến đấu với đầy đủ các yếu tố về địa hình, phương tiện, vũ khí trang bị kĩ thuật. Mặt khác, trong hoạt động sư phạm, dạy học bằng mô hình, học cụ là hình thức hiệu quả, giúp cho người học tiếp thu kiến thức một cách chủ động, trực tiếp. Chính vì vậy, để rèn luyện cho học sinh, sinh viên có được phẩm chất trên, cần phải đưa họ vào môi trường sát với thực tiễn chiến tranh. Để có môi trường thực tiễn đó, các chủ thể giáo dục cần quan tâm đầu tư trang thiết bị, mô hình học cụ cho người học.

Quá trình đầu tư trang thiết bị cần tập trung vào hệ thống vũ khí trang bị kĩ thuật theo nội dung học tập; mô hình học cụ trong huấn luyện; phần mềm mô phỏng, giả lập âm thanh; hệ thống công sự trận địa... Phải có phòng học cho các buổi học lí thuyết, phải có hệ thống thao trường chuyên dùng cho các buổi huấn luyện thực hành. Hệ thống trang thiết bị phục vụ học tập quốc phòng, an ninh phải đầy đủ, đồng bộ, phù hợp với đặc điểm, nội dung, chương trình giáo dục quốc phòng, an ninh. Kết hợp giữa đầu tư trang thiết bị thô sơ với hiện đại, giữa truyền thống với công nghệ, phù hợp với đường lối, phương thức chiến tranh nhân dân của Việt Nam.

d. Xây dựng ý thức trách nhiệm cho học sinh, sinh viên trong học tập quốc phòng, an ninh

Mọi hoạt động của con người chỉ có kết quả bền vững khi được thực hiện với ý thức trách nhiệm cao nhất. Đối với học sinh, sinh viên, ý thức trách nhiệm trong học tập quốc phòng, an ninh sẽ tạo cho họ tính tích cực, chủ động, linh hoạt, sáng tạo trong lĩnh hội kiến thức của chương trình học tập. Vì vậy, để nâng cao chất lượng giảng dạy quốc phòng, an ninh, chủ thể giáo dục phải chú ý và tiến hành trước một bước việc xây dựng ý thức trách nhiệm cho học sinh, sinh viên trong học tập.

Để xây dựng ý thức trách nhiệm cho học sinh, sinh viên trong học tập quốc phòng, an ninh, trước hết phải khơi dậy ở họ niềm tự hào, lòng tự tôn dân tộc. Bên cạnh đó, phải làm cho họ thấy được mối quan hệ mật thiết giữa quyền lợi và nghĩa vụ của bản thân đối với cộng đồng xã hội. Từ đó, kết hợp giữa việc đặt ra những yêu cầu cao trong học tập, huấn luyện với đáp ứng đầy đủ nhu cầu chính đáng của họ.

Xây dựng ý thức trách nhiệm cho học sinh, sinh viên còn phải giáo dục cho họ thấy được năng lực chiến đấu của mỗi người không chỉ là sức mạnh để chiến thắng kẻ

thù mà còn là phương thức sinh tồn của chính mình khi xung trận. Kiến thức càng vững chắc, hành động càng táo bạo, quyết đoán, thuần thục bao nhiêu thì khả năng sống sót trước bom đạn quân thù càng cao bấy nhiêu và ngược lại, bản lĩnh non kém, sự nhu nhược, hành động lúng túng, thiếu quyết đoán của mỗi cá nhân không chỉ ảnh hưởng đến mức độ hoàn thành nhiệm vụ của đơn vị mà còn tạo điều kiện thuận lợi cho kẻ thù tấn công mình. Vì vậy, cần phải khơi dậy ý thức trách nhiệm đối với chính bản thân học sinh, sinh viên thông qua xây dựng ý thức trách nhiệm của họ trong học tập quốc phòng, an ninh.

3. Kết luận

Sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa là trách nhiệm của toàn Đảng, toàn dân và toàn quân, trong đó có lực lượng đông đảo học sinh,

sinh viên trên cả nước. Để thực hiện thắng lợi sự nghiệp vẻ vang đó, một trong những nhiệm vụ quan trọng là phải thường xuyên quan tâm chăm lo đến công tác giáo dục quốc phòng, an ninh cho mọi đối tượng. Học sinh, sinh viên là những người trẻ, khỏe, có trình độ, kiến thức khoa học, nhiệt huyết với công việc, sống có mục đích, lí tưởng, đang dần tiếp cận và làm chủ sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc mà Đảng, Nhà nước và Nhân dân giao phó. Giáo dục quốc phòng, an ninh cho học sinh, sinh viên là một chủ trương đúng đắn của Đảng, Nhà nước nhằm thực hiện đường lối chiến tranh nhân dân, xây dựng nền quốc phòng toàn dân trong sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc. Vì vậy, nâng cao chất lượng giáo dục quốc phòng, an ninh cho học sinh, sinh viên là trách nhiệm trước hết của các cơ quan quản lí giáo dục, đội ngũ giảng viên ở các cơ sở giáo dục, đào tạo hiện nay.

Tài liệu tham khảo

[1] Đảng Cộng sản Việt Nam, (2021), <i>Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII</i>, tập 1, NXB Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội, tr.48. [2] Đảng Cộng sản Việt Nam, (2021), <i>Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII</i>, tập 1, NXB Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội, tr.156. [3] Đảng Cộng sản Việt Nam, (2016), <i>Báo cáo chính trị, Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII</i>, NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội. [4] Hồ Chí Minh, <i>Toàn tập</i>, tập 10, (2011), NXB Chính trị	Quốc gia, Hà Nội, tr.345. [5] Đảng Cộng sản Việt Nam, (2021), <i>Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII</i>, tập 1, NXB Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội, tr.138. [6] Hồ Chí Minh (1919 - 1924), "<i>Thư gửi đồng chí Pétropôp, Tổng thư kí Ban Phương đông</i>", Toàn tập, tập 1, (1995), NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội, tr.263 - 264. [7] V.I. Lê - nin - <i>Toàn tập</i>, tập 41, (1977), NXB Tiến bộ, tr.147.

IMPROVING THE QUALITY OF NATIONAL DEFENSE AND SECURITY EDUCATION FOR STUDENTS IN THE CURRENT SITUATION

Nguyen Thanh Chuong

Email: nguyenthanhchuong7898@gmail.com
 Artillery Officer School
 Thanh My, Son Tay town, Hanoi, Vietnam

ABSTRACT: *Improving the quality of national defense and security education for students to meet the increasing requirements of the task of defending the Fatherland is an inevitable part of the revolutionary cause in our country. The process of improving the quality of national defense and security education for students is affected by many factors such as the teaching staff, contents, programs, the physical and technical foundations of the educational environment, and students' activeness and initiative. In order to improve the quality of national defense and security for students, it is necessary to build the lectures' competence to meet the task requirements in the new situation, to renovate the contents and programs of national defense and security education in the direction of integrating multi-disciplinary knowledge, to invest in equipment in national defense and security education, and to build students' responsibility in learning national defense and security.*

KEYWORDS: National defense education, student, defense and security.